

Savaş

Mert Kurucu

15.06.2022

Bir kelimenin anlamı, iki farklı açıdan ele alınabilir; felsefi ve dilbilimsel olarak. Felsefi yaklaşım, kelimeler ve bunların gönderenleri arasındaki ilişkiyi ele alır. Dilbilimsel yaklaşım ise, dilin yapısı, düşünce ve anlam arasındaki karşılıklı bağlantılara odaklanır. Hangi yaklaşım doğrudur diye sormak yanıltıcı olabilir. İki yaklaşım da bir kelimeyi anlamak açısından önemlidir. Bu felsefi ve dilbilimsel anlamlandırmalar, yoğunluklu olarak iktidarın etkisine açıktır.

Bu durum yeni bir olgu değil, dilin ortaya çıktığı zamandan bu yana devam eden bir süreçtir. Anlamın oluşmasında iktidarın etkisi belli bir zamanda olmuş bitmiş de değildir. Bu etki süreklidir. Bu durum, her “şeyin” anlamının iktidar tarafından belirleniyor olduğu anlamına gelmez. Ama iktidarın amacı, her “şeyi” belirlemektir. Böyle düşünüldüğünde, somut alanda iktidara karşı mücadele, anlam dünyasında da sürmelidir. İktidarlı ilişkilerin olmadığı, otorite mekanizmalarının etkisinden uzak kelimeleri, terimleri, kavramları hatırlamak iktidarın tüm bunlara yönelik bilinçli manipülatif etkisini kırmak adına önemlidir.

Anarşist Terimler Sözlüğü'yle ilgili bu köşeyi, iktidar ve anlam arasındaki ilişkiyi açık bir şekilde ortaya koymak; anarşizmle ilişkili kelimeleri, terimleri ve kavramları iktidarın manipülasyonundan uzak bir şekilde hatırlamak ve hatırlatmak üzerine oluşturduk.

Etimolojik olarak;

Söz söylemek anlamına gelen “sav” fiilinden “-ış” ekiyle türetilmiştir. Etimolojik olarak kökeni; karşılıklı söz söylemek, laf dalaşına girmek anlamı taşır.

Sözlük anlamı;

(1) Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele, harp, cenk, cidal. (2) Uğraşma, kavga, mücadele. (3) Bir şeyi ortadan kaldırmak, yok etmek amacıyla girişilen mücadele.

21. yüzyılın ilk çeyreği geride kalırken, binlerce yıllık tarihin hiç dinmeyen sesi; savaş tamtamları, dünyanın başka yerlerinde çalıyor duruyor. İlk kez duymuyoruz bu kelimeyi veya devletlerin savaşının ortasında halklar olarak ilk kez kalmıyoruz. Sadece bu yüzyılda değil, hiçbir zaman hayatlarımızdan eksik olmamıştır savaş. Çünkü bir devlet geleneğidir. Çünkü iktidarların varlığıdır savaş doğuran.

Hep aynı şey yaşanır. Savaş; bizleri her gün sömüren, her dakika öldüren, yaşamlarımızı, özgürlüğümüzü çalan devletin başka bir devletle olan anlaşmazlığı ya da bazen anlaşmasıdır. Birilerini düşman olarak gösterir bize devlet. Ama anlaşmasalar da devlet değildir bize düşman olarak gösterdiği. Başka topraklarda, başka bir devlet tarafından, bizimle aynı şeylere maruz kalan kardeşlerimizi düşman gösterir bize. Ekmeğimizi, hayatımızı, varlığımızı çalanlar; kendisi dövüşmeyecek kadar korkak olanlar; bizim aynılarımızın karşısına bizi gönderir dururlar.

Savaşmak için bir dizi silahı vardır devletlerin. Biri “vatanseverlik”tir. Bunu önce insanın doğup büyüdüğü yeri, kendi coğrafyasını sevmesi gibi anlatırlar küçükken. Zamanla başka coğrafyaları sevmemek olur vatanseverliğin anlamı. Sonra kazıya kazıya asıl yüzünü çıkarır, devletseverlik olduğunu anlarsın. Bazı topraklar daha önemlidir vatanseverlikte, ki en önemlisi de bizimkidir en güzeli de. Bizim topraklarımızda doğmak büyük şanstır, herkese nasip olmaz. Bütün dünyanın gözü bizim toprağımızdadır ve kendimizi feda etmek pahasına onu korumamız gerekir.

Öyle bedavadan korunmaz, bir başkadır benim memleketim. Ordular kurmak, silahlar, uçaklar, tanklar, toplar, tüfekler tutmak gerekir. Diğer savaş silahı militarizm böyle doğar. Ordular gerekir bu kutsal toprakları korumak için, korkunç insanlardan. Vatanseverlik, bu uğurda ölmek, öldürmektir. Ölmek büyük onurdur vatanseverler için. Herkes bu onura talip olmak zorundadır. Ama bu onurları, vatanları, silahları tüm bu masalı anlatanlar hariç. Onların onura ihtiyacı yoktur.

Peki vatanseverlik nidalarıyla savaş çığırkanlığı yapanların bahsettiği savaş aslında nedir? İşgaldir, cinayettir, yağmadır, katliamdır, tecavüzdür, ekolojik yıkımdır. Devletlerin örgütlü şiddetinin en görünür halidir. Militarist ordular, yeryüzünde devletlerin binlerce yıldır yarattığı tüm pisliği kuşanıp taşır üstlerinde. Orduyu Tolstoy'dan da dinleyelim:

“Ordular mevcut düzenin korunması için hükümet ve yönetici sınıfların gereksinimidir. Ordular halkın ihtiyacından doğmadığı gibi halka doğrudan karşıdır, yalnızca hükümetin ve yönetici sınıfların işine

yarar. Ordular, her şeyden önce, her hükümete halkı baskı altında tutmak ve onların emeklerinin meyvelerini elde etmek için gereklidir. Ancak sadece bir hükümet yoktur. Aynı şekilde şiddet yoluyla halka egemen olan, onları kölelik durumuna indirgemiş, halkların emeklerinin meyvelerini çalmak için hazır bekleyen başka hükümetler de vardır.

İşte bu yüzden her hükümetin yalnız içte tutunmak için değil, aynı zamanda açgözlü komşularından kendi “ganimetini” korumak için de orduya ihtiyacı vardır. Her devlet istemi dışında kendi ordusunu başkalarına karşı geliştirmek zorundadır. Orduların güçlendirilmesi, yüz elli yıl önce Montesquieu’nün belirttiği gibi, bulaşıcıdır. Bir devletin halklara karşı ordusunu güçlendirmeye yönelik her girişimi komşu devletler için endişe kaynağıdır, aynı zamanda onları da kendi ordularını güçlendirmeye zorlar. Günümüzde ordu mevcutlarının milyonlara varmasının tek nedeni, her devletin komşuları tarafından tehdit ediliyor olması değil özellikle iç isyan girişimlerini bastırma ihtiyacı duymasıdır.“

Savaşı anlatırken, militarizmi mutlaka açıklamak gerekiyor. Militarizm temelde devletin bireyi, kendisi için savaştırabileceği ve ölmesini-öldürmesini isteyebileceği “asker”i olarak görmesi ve bütün toplumsal, politik ve ekonomik ilişkileri bu anlayışla biçimlendirmesi olarak tanımlanır. Aynı zamanda militarizm, günümüzdeki itaate dayalı ilişki biçimlerini tanımlamak için kullanılan bir kavrama dönüşmüştür. Devlet, emrindeki ordu ile bireyi ve toplumu iç ve dış düşmanlardan koruduğunu iddia eder. Oysa en büyük silahlı yapı olan ordu, bireyin ve toplumun değil devletin kendi varlığının güvencesidir. Ordu; Savunma Bakanlığı, Genelkurmay ve Milli Güvenlik Kurumu vb. yapılarla devlet yönetiminde söz sahibi olur. Ordu, siyasi olarak güçlü olmanın yanı sıra, devasa boyutlardaki bütçesi ile devlet içerisindeki en büyük ekonomik güçlerden de birisidir.

Böylesi bir gücü elinde tutan ordu, bireyin ve toplumun devletin istediği gibi biçimlenmesini de sağlayan bir mekanizmadır. Devletin milliyetçi ya da ırkçı söylemleri ordu sayesinde pekişir ve pratikleşir. Silah ve savaş gündelik yaşamın içine yedirilir, medyanın da propaganda desteğiyle bireyin “vatan hizmeti” adı altında bu silahlı yapıya dahil olması sağlanır.

Devletin yasalarınca asker olmaya zorunlu tutulan birey, askerlik süresi boyunca devletin ideolojisinin propagandasına maruz bırakılır. Üstün astı ezdiği emir-komuta ilişkisini içselleştirmesi istenir. Askerlikte dayatılan militarist düşünce ve davranışların, yalnızca asker edilen bireyde değil, bireyin yaşamının geri kalanında da ailesinden başlayarak tüm çevresiyle kurduğu ilişkide de belirginleşmesi ve tüm topluma yayılması hedeflenir.

Militarizm en geniş ve somut anlamıyla kışlalarda yaşanır ve yaşatılır. Kışlalarda görülen katı disiplin, emirlere koşulsuz itaatle sağlanır. Herkes tek tip bir üniformaya büründürülür ve tek tip davranmaya zorlanır. Kışlalar, devletin militarist ideolojisinin zorla dayatıldığı ve farklılıklara (etnisite, cins, inanç, dil vb.) izin verilmeyen alanlardır.

Devlet, ordu içindeki bu tektipleştirme ve itaatkarlaştırma uygulamalarını, eğitim kurumları ve hapisaneler gibi diğer toplumsal alanlarda da sürdürür. Eğitim kurumlarında devletlere göre değişebilen, devletlerin milliyetçi ve militarist yapılarının içselleştirilmesine yönelik çeşitli konular, dersler ve uygulamalar (andımız, marş okuma, sıraya geçip selamlama vb.) zorunlu tutulur. Devletler, ordularına asker bulmak için cinsiyetçi söylemlere başvururlar. Atalarının da asker olduğu ve erkek olmanın koşulunun askerlik yapmak olduğu düşüncesi aileden başlayarak toplumsal yaşamın her aşamasında bireye dayatılır. Erkeklik, asker olmakla eş tutulur. Askere gitmeyenler ya da gitmek istemeyenler, bir suçmuş gibi erkek olmamakla yaftalanır.

Devlet, bireyin ve toplumun militerleşmesinde kadına da roller yükler. Devletin ataerkil anlayışına göre kadın, erkek çocuğunu belli yaşa gelince ölmeyi ve öldürmeyi öğrenmesi ve gerektiğinde uygulaması için askere göndermeli, savaşlarda öldüğünde şehit oldu diye gururlanmalı, hiçbir aşamada bu süreci sorgulamamalıdır. Erkeklerin mülkü olarak görülen kadın aynı zamanda savaşlarda ilk elde edilen ganimettir. Kadının bedeni ve kimliği hiçleştirilip ataerkil sistemin zaferlerinin ölçüsü yapılır.

Kışlalarda bireyleri ölmeye ve öldürmeye ikna edebilmek için ölüm kutsanır. Devlet için ölen her askerin cennete gideceği, şehit olacağı söylemi kullanılır. Böylece askerleştirilen bireyin sorgusuz sualsiz kendi canından vazgeçmesi sağlanır. Şehitlik kavramı toplumun bütününde yüceltilir ve ölen askerin ailesi için bir statüye dönüşür.

Ordu yalnızca saldırı, işgal ya da savaşlarda değil “savaşa hazırlık” olarak adlandırılan barış döneminde de tüm canlıların ölümüne yol açar. Örneğin nükleer silah denemelerinde yayılan radyasyon birçok türe zarar verir, kimyasal silah için denek olarak kullanılan hayvanlar da katledilir. Pek çok kişi açlık ve susuzluk nedeniyle yaşamını yitirirken devlet, bütçesinin büyük kısmını silah sanayisine ayırır. Yaratılan militarist algının yükselişiyle bireysel silahlanma vb. yollarla şiddetin toplumsal yaşamda bireyler arası ilişkilerde yaygınlaştırılması sağlanır.

Kapitalist şirketler de kendi sermayesini güçlendirmek için devlet tarafından yükseltelen militarist algıyı kullanır. Militarizmin ve milliyetçiliğin toplumda yükseltildiği dönemlerde kapitalizm de moda, eğlence, dizi/film endüstrisi vb. alanlarda bu anlayışa uygun ürünler üretir ve pazarlar. Ayrıca savaşlar kapitalizm için yıkım değil, sistemin devamlılığı için bir araçtır. Silah sanayisi ile savaşlardan kâr elde eden şirketler, savaşların sonrasında yıkılan kentlerin yeniden inşasından da kâr elde etmektedir.

Anarşist bir mücadele şiddete, devletlere, ordulara ve onların savaşlarına, tektipleşmeye ve itaatkarlaşmaya, toplumun her alanına yayılmış olan militarizmin tüm biçimlerine karşıdır. Biz anarşistler bu düşünceden hareketle militarizmin en somut biçimi olan orduya katılmayız, asker olmayız. Vicdani ve total ret mücadelesini politik bir karşı koyuş olarak görürüz. Biz anarşistler antimilitarist olduğumuzdan dolayı, yaşamın her alanında devlet adına ölmeyi ve öldürmeyi reddederiz.

Anarşist bir dünyada sınırlar ortadan kaldırılmış, devletler ve onları koruma iddiasında olan ordular yok edilmiştir. Hiyerarşik, statülü ve tahakküme dayalı tüm iktidarlı ilişkiler ortadan kaldırılacağı için hiç kimse bir başkasına emir vermek ya da bir başkasından emir almak zorunda kalmayacaktır. Anarşist bir dünyada militarizme ve savaşa yer yoktur.

Anarşist Kütüphane

Mert Kurucu
Savaş
15.06.2022

15.06.2022 tarihinde şuradan alındı: karala.org

tr.anarchistlibraries.net